HE 85/2024 vp Paikallisen sopimisen edstäminen

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta - vastinekuuleminen

22.11.2024

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Paikallinen sopiminen yleissitovuuskentässä

- Oikeus valita luottamusvaltuutettu luottamusmiehen rinnalle
  - Kahden (tai useamman) edustajan malliin liittyvät käytännön kysymykset
    - Mitä jos edustajat ovat eri mieltä sopimuksesta?
    - Voiko tehdä erilaisen sopimuksen?
    - Edustusoikeuden laajuuteen liittyvät kysymykset
    - Voiko olla useampia luottamusvaltuutettuja?
    - Tietosuojakysymys: ilmeneekö edustusoikeuksien laajuudesta työntekijöiden järjestäytyminen?

- Luottamusvaltuutetun asema
  - Riittävä tieto ja osaaminen viitetyöehtosopimuksen määräyksistä
    - Kuinka paljon koulutusta tai tiedonsaantia?

Paikallinen sopiminen yleissitovuuskentässä

- Yleissitovuuskentässä tehtyjen paikallisten sopimusten valvonta
  - Valvontaresurssien riittävyys
  - Tulisiko edellyttää paikallisten sopimusten toimittamista liitoille?
  - Työaikalain alaan liittyvät paikalliset sopimukset ja työsuojeluviranomaisen valvontaoikeus

- Oikeusturva
  - Kaksi tuomioistuinlinjaa ja sen aiheuttamat haasteet
  - Henkilöstön edustajan kanneoikeus (tai sen puuttuminen)

Paikallinen sopiminen laissa tarkoitettua menettelyä soveltaen

- Tasapuoliset sopimisedellytykset turvaavan määräyksen luonne:
  - Turvattava aidosti tasapuolisella tavalla paikallisen sopimisen kaikissa työnantajayrityksissä
  - Tarkka sisältö, mitä nämä ovat?

- Irtisanomisajan pituus (3kk)

- Paikallisen sopimisen oikeusvaikutukset (terminologia)
  - Työehtosopimusvaikutukset
  - Työsopimusvaikutukset

Yrityskohtaiset työehtosopimukset

- Yrityskohtaisten työehtosopimusten suhde yleissitovaan työehtosopimukseen
  - Etusijajärjestys

- Vaatimus EU-lainsäädännön minimitason noudattamisesta

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

- Lain voimaantuloon liittyvät kysymykset
- Siirtymäsäännöksen tarve

Esityksen vaikutukset

- Työmarkkinakenttien tasapuolisuus – ero oikeuksien ja velvollisuuksien osalta

- Riski yleissitovuuden heikentymisestä

Esityksen suhde kv-sitoumuksiin

- Työehtosopimusneuvottelujen edistämisvelvoite
- Luottamusmiehen kanssa ”kilpaileva” työntekijöiden edustaja
- Työehtosopimusosapuolten sopimisautonomia
- EU-vähimmäispalkkadirektiivi

TEM:n esittämät täsmennykset lakiesitykseen

- Luottamusvaltuutetun valintamahdollisuus
  - Esityksellä ei ole ollut tarkoitus mahdollistaa luottamusvaltuutetun valintaa muiden kuin niiden työntekijöiden piiristä, jotka eivät ole työehtosopimukseen sitoutuneen työntekijäyhdistyksen jäseniä. Asian selkiyttämiseksi työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa seuraavaa täsmennystä lakiehdotukseen 1, työsopimuslain 2 lukuun ehdotettavan 7 a §:n 2 momenttiin:
    - *Jos työehtosopimuksen mukaan paikallisen sopimuksen osapuoleksi edellytetään luottamusmiestä, sopimus tehdään tämän kanssa. Luottamusmies edustaa tällöin kaikkia niitä työntekijöitä, joihin kyseistä työehtosopimusta sovelletaan. Työntekijöillä, jotka eivät ole työehtosopimukseen sitoutuneen työntekijäyhdistyksen jäseniä, on kuitenkin oikeus enemmistöpäätöksin valita keskuudestaan luottamusmiehen rinnalle luottamusvaltuutettu edustamaan heitä paikallista sopimusta koskevissa kysymyksissä.*

TEM:n esittämät täsmennykset lakiesitykseen

- Siirtymäsäännös
  - Työsuojeluviranomainen katsoo, että siirtymäsäännös ei ota riittävästi kantaa siihen, koskeeko paikallisten sopimusten toimitusvelvollisuus ja laiminlyöntimaksu myös ennen lain voimaantuloa tehtyjä paikallisia sopimuksia.
  - Työ- ja elinkeinoministeriö esittää työsopimuslakiin ehdotetun siirtymäsäännöksen muuttamista työsuojeluviranomaisen lausunnon johdosta seuraavasti:

    Lain 2 luvun 7 a §:ää n 2-4 momenttia ei sovelleta, jos työehtosopimus, jonka määräykseen paikallisen sopimuksen tekeminen perustuu, on solmittu ennen tämän lain voimaantuloa. Siten yleissitovan työehtosopimuksen nojalla tehtävät paikalliset sopimukset, jotka tehdään lain voimaantulon jälkeen, olisi toimitettava työsuojeluviranomaiselle.
  - Täsmennyksen johdosta yleissitovan työehtosopimuksen nojalla tehtävät paikalliset sopimukset, jotka tehdään lain voimaantulon jälkeen, olisi toimitettava työsuojeluviranomaiselle.

TEM:n esittämät täsmennykset lakiesitykseen

- Paikallisen sopimuksen toimittamisvelvollisuus työsuojeluviranomaiselle.
  - Työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa seuraavaa täsmennystä lakiehdotukseen 1, työsopimuslakiin ehdotettavan 2 luvun 7 a §:n 5 momenttiin ja lakiehdotukseen 2, merityösopimuslakiin ehdotettavan 2 luvun 6 a §:n 2 momenttiin:

    ~~Henkilöstön edustajan kanssa tehtävä~~ P~~p~~aikallinen sopimus on tehtävä kirjallisesti ja työnantajan on toimitettava se työsuojeluviranomaiselle kuukauden kuluessa sopimuksen tekemisestä. Tätä ei kuitenkaan sovelleta yksittäisen työntekijän kanssa tehtävään paikalliseen sopimukseen. Säännöstä sovellettaisiin siten myös niihin paikallisiin sopimuksiin, jotka on työehtosopimuksen määräysten nojalla tehty suoraan henkilöstön kanssa.

